

Ifjui álmodozás.

— Tanév elején. —

Jak. IV. r. 14 v. «Micsoda a ti életetek? Olyan, mint a pára, mely egy kevés ideig tetszik, azután semmivé leszen».

Egy nagy író utinaplójában a következőket mondja: „Utazásaim közben egy folyóhoz értem, melynek vize többnyire egész a mélyéig le átlátszó tiszta. Egy hid vezet a folyón keresztül, melynek karfájára támaszkodva, a vízbe merült tekintetem. Mintegy mozgó kristályon keresztül láttam a mélységet. A folyó átlátszó mélysége, a vidék néma csendessége, a part bája és magánya lelkemig hatottak s úgy éreztem, mintha nem tartoznám többé e világhoz, mintha álmodnám. S a mint elmerülve, mereven néztem a vízbe, a mélyben alakok kezdtek formálódni, képekké válni s mint álomban szokott történni: gyorsan, de csodálatos elevenség-gel vonultak el előttem életem képei gyermekségemtől kezdve. Akaratomon kívül volt mindez, e látomás, mint az álmok, magamon kívülről származott s mint álomban szoktuk, csodálkozással vártam: mi következik, de nem tudtam. A víz többet tudott életemből, mint én. S a mint későbbi életem képei következtek, e csaknem öntudatlan látomásban, a képek egészen mást mutattak, mint, a mit én vártam, remélettem. Végre minden elmúlt; felemelve fejemet, szétnéztem. Alattam a folyó sima felülete, távol nyugaton a bucsuzó napnak vörösese fénye; a körülöttem levő néma csendességet csak egy-egy halász kiáltása zavarta meg. A látomás elmúlt, de hatása megmaradt lelkemben. A késő est csendjében újra a folyóhoz, a hidra tértem, hogy lássam még egyszer látomásimat. De a víz most csak a magasban uszó felleg, avagy ragyogó csillag képét tükröze vissza; a folyó rám nézve már meg volt zavarva. A mi egyszer elmúlt, nem jő tehát többé vissza.“ . . .

E szavakat hallva eszünkbe jut, hogy távol a világtól, a magány csendjében, vagy a természet fölemelő bájainak hatása alatt, csaknem öntudatlanul hányszor merül el lelkünk látomásai-

ban; hányszor vonulnak el képek előttünk, melyeknek nem él emléke bennünk s valódiságukban rendes körülmények között kételkedünk. Oh! és a magányban és a természet ünnepies, föl-emelő csendjében, hányszor állunk mi is egy folyam feletti hidon, nézve a mint mozgó képek gyanánt, életünk képei egymást követve feltűnnek s aztán eltűnnek. A víz: az idő folyama, melyben felbukik és elmerül életünk. A hid: jelen életünk, melyből a multa s a jövőre tekintünk és lelkünk az, mely látomással bír, mert az előtt feltárul a mult, jelen és jövő. A lélek nincs a jelenhez, nincs a földhöz kötve s ki tudja: földi életünk vajjon nem az égben lakó léleknek álmodozása-e? . . . a miért aztán e földi élet az apostol szerint csak *olyan, mint a pára, mely egy kis ideig tetszik, aztán semmivé lesz.*

De gondolat gondolatot ad. Ha lelkünk majd tul lesz a földi lét határain, fenn az égiek társaságában: nem fog-e majd úgy tekinteni földi életünkre, mint a mely csak álom volt az örökkévalóságban; s vajjon majd, a mint lelkünk előtt e földi életünk képei elvonulnak; nem fog-e a sok bánat és könnyhullatás nemes örömnék tünni fel s mostani örömünk talán csalódásnak, sőt csapásnak?! . . . Hiszen, a mig e földi lét határai közt élünk, későbbi korunkban nem vonul-e el előttünk életünk egy-egy korábbi szakának képe s visszapillantva most arra, a miben egykor éltünk: nem tapasztaljuk-e, hogy a mit akkor tehernek, szenvedésnek tekintettünk, az volt tulajdonképpen örömünk és erőnk s a mit egykor élvezetnek, örömnék neveztünk, az tulajdonképpen terhünk és bánatunk?! . . . Feleljen e kérdésekre kinek-kinek saját lelke, mely elmerülve, nem egyszer nézett végig az élet folyamán.

Én csak azt látom, hogy lelkünk álmodozik. Álmodozik a mult és jövőről, mintha az ember tényleg amaz anyagból volna gyurva, melyet álomnak nevezünk s talán ezért mondja az apostol: *a ti éltetek olyan, mint a pára, mely kevés ideig tetszik, azután semmivé lesz.* S nincs az évnek szaka, melyben több álmodozás folya, mint a mostaniban. Telve a tudományok csarnokai, az életnek előiskolái. Mint álmodozik most a szülő önmagáról, gyermekéről, a mult, jelen és jövőről; minő képeket lát maga előtt elvonulni a testvér, barát és rokon! Oh, de mint álmodozik most az ifju, ki belépett a tudomány, a mivelődés hajlékába, mennyi s

mily különbözőleg csábító kép vonul el lelkének szemei előtt!?
Hagyjuk a többit, érdekeljen most minket *az ifjui álmodozás.*

* * *

Szép a tavasz üdeségével, megnyílt duzzadó termő erejével. Szép a tavasznak virága, mely langyos sugarak hatása alatt fejlődik s később teljes ékességében pompázik; szép, ha dús maghozammal kecsegtet s az őszre tartogatott reményeinkben nem csal meg. Megbecsüljük a virágot a reménylendő magért s a már megnyert termésért még ősszel is áldjuk a tavasz virágát. Szép az ifjuság, az élet tavasza fogékony keblével, termékeny lelkével. Szép duzzadó reményeivel, de áldott csak akkor, ha reményeinkben nem csal meg, ha élete virágzásából dúst termést hoz elő. S mint tavaszhoz, mely még multat nem ismer: leginkább illik az álmodozás az ifjuhoz. És nincs is hiány az álmodozásban, csak hogy éppen a mint az egyik virág mindig mérges magot, a más meg kenyeret ad: úgy az ifjui álmodozásoknak is egyik része mindig veszedelmes, a más *idvesség.*

Az ifju még nem küzd, csak készül a küzdelemre, ezer gondolat, ezer remény van keblében. Oh a könyv, a tanulói élet szárnyat ad a léleknek a magasba repülni. A nemes példák halmaza tárul fel az ifju szemei előtt. Itt a tudomány, ott a művészet, itt a jellem, amott a költészet, itt szent küzdelem az igaz eszmék diadaláért, ott önfeláldozás a hazának javáért. Itt egy Sokrates, amott egy Krisztus, itt egy Demosthenes, ott egy Kossuth Lajos, itt egy Galilei, Newton, ott egy Napoleon, itt egy Dante, Göthe, amott egy Petőfi s Jókai. És az ifju lelke szárnyal, példányképet keres s mint bimbófakadás bomlik ki kebele. Elmélkedik eszményképéről, jövőt teremt magának, jövőt álmaiban. Mily szépnek látja az életet, dicsőnek a küzdelmet, emelkedettnek az emberiséget?! Oh, de sok, sok, a mint telik az idő, csak álmaival marad, nem akarván megismerni és teljesíteni az emelkedés feltételeit. Csupán csak álmodik, álmodozik tovább, míg nyakon csipi a rideg valóság s ekkor ő, ki a magasról álmodék, a mélységbe zuhan és lesz élete pára, mely kevés ideig tetszék s aztán semmivé leszen.

Embert látok, ki hirdeté a szorgalom, a munka becsét és értékét, s álmodozott ifju korában azok erejéről, boldogító hatásai-

ról, de álmodozásaiból semmit meg nem valósított. Ne kezdjünk még munkához, ah, majd később, — mondá — muljék még a szorgalom, hiszen oly szép, oly édes tovább füzni nem zavartan álmoképeinket! S közben csendesen gördült tovább az idő homok-órája, a perczeből napok, évek lettek és mikor az élet küzdelme az embertől szorgalmat, munkát követelt: ő elesett; álmoképeivel maradt csupán, s ezek is az idő csendesen folyó vizéből rémitőleg néztek reá. Jó szerencse, ha sok ily ifjut bizonyos rázkodás még ideje korán felriaszt álmából, hogy megfogja a munkát, kövesse a szorgalmat.

Hány ifju volt és van, ki idő nap előtt nő meg — de csak álmaiban; hirt, dicsőséget szerez, de csak ábrándképeiben, mert míg készülni kellene a komoly küzdelemre, feledi a kötelességeket. Hiu ábrándképek miatt sok ifju dobja el magától a vallásos hitet, s később mikor az élet zajában szivszorongva ölelné Istent magához: csodálkozik, hogy Isten távol van tőle, hogy imádkoznék és nincsen ereje.

Eltelik az ifju lelke a szabadság, a függetlenség gondolatával; álmodik, de ha nem szerzi meg ezek feltételeit: szolga lesz belőle. Lángol a hazáért, de ha nem tanul meg tenni a hazáért: nem ment meg abból akkor egy talpalatnyi földet. Az ily álmodozók élete *csak pára, mely kis ideig tetszik, azután semmivé lesz.*

Az ily álmodozások *veszedelmesek*, de vannak némelyek a melyek *idvességesek*. Csakis amaz álmodozások hasznosak, idvességesek, melyeket megvalósítunk. Ha látja az ifju a nemes példányképeket s eszményképeihez nemcsak álmaiban, hanem valóságban is hasonló lenni, őket megközelíteni igyekszik s e végre teljes erejével ragadja meg a munkát, osztja be és használja fel idejét, semmi által el nem tántoritva céljától: ekkor helyes uton jár, álmodozása hasznossá, idvességessé lesz.

Tudományokról álmodozol ifju barátom!? Vedd a könyvet, munkálj, kutass hát szorgalommal. Ne csüggedj az akadályoktól, a bátorság előtt összeomlanak a nehézségek. Munkád, kutatásod eredményét igyekezz az emberiség közkincsévé tenni. Ne félj, ha még nem eléggé szép a mód és alak, a melyben ezt teszed, tökéletesbülni fog majd minden.

Lelkedet a művészet, a költészet heviti!? Öntsd alakba érze-

ményidet, hogy lássuk kívülről, mi lakozott szivedben. Nemes jellemről álmodozol!? Kisértsd meg követni eszményképedet, légy hasonló ahoz ma egy, majd más vonásban s kitartással beolvad majd lényed eszményképedbe és te magad is példánykép lehetsz.

A természet magasztos érzelmekkel tölté be szivedet. Valósítsd meg ez érzelmeket dalban zenében, költészet- és festészetben, adj kifejezést valamely alakban érzelmednek, gondolatodnak. Istent látod a természetben: tanulj s taníts másokat is az ő ismeretére.

Szeretetről álmodozol?! . . .

Tégy jót hát barátaiddal, embertársaiddal. Nyerjen szereteted kifejezést jó cselekedetekben, önzetlenségben, becsületességben.

Lángolsz a szabadságért, hazáért!? Láng érzeményed nyerjen kifejezést a nemes tettekben, melyeket azokért elkövetsz. Ne csak álmodozzál, hanem tanulj meg azokért dolgozni, élni s ha kell meg is halni!

Álmodozzatok, álmodozzatok! De álmodozástokat e földön megvalósítsátok. Csakis ekkor lesz hasznos, ekkor lesz idvességes álmodozástok. Ekkor a ti éltetek nem pára lesz, mely kis ideig tetszik s aztán semmivé leszen, hanem lesz egy emlékjel, egy mintakép, melyet önmagatok emeltetek az örökkévalóság számára.

Álmodozott Jézus is a ti mesteretek. De álmodozásait ő megvalósítá. Szeretett és szeretete valósággá vált. Neki a természet képe az Istent és embert magyarázá. Az idvességről álmodozott s közelebb vivé ahoz az egész világot. Ő, a nagy álmodozó, a legnagyobb megvalósító, ő legyen a ti példányképetek, őt kövessétek! Ámen.